

Akkoyunlu Yörüklerinin Beykonak Kışlağında Yaşamları¹

Cemali SARI² Fatih KAYA³

Anahtar Kelimeler

Akkoyunlu Yörükleri
Yayla Kültürü
Beydağı
Beykonak
Kumluca

Özet

Beydağlarında yaklaşık 30 yıl öncesine kadar hemen her yaylada az ya da çok hayvan yetiştiriciliği yapıldığı bilinmektedir. Günümüzde ise bu faaliyetlerin yürütüldüğü yaylaların sayısı giderek azalmaktadır.

Hayvancılık, Kumluca Beykonak ve çevresinde yaşayan insanların en önemli hem sosyo-kültürel hem de ekonomik faaliyetleri arasında olmasına rağmen, günümüzde yörede fazla önemi kalmamıştır. Akkoyunlular da dâhil hemen hemen tüm yörük grupları yerleşik hayata geçmişlerdir.

Makale Bilgisi

Gönderim Tarihi: 07.05..2019
Kabul Tarihi: 09.06.2019
Elektronik Yayın Tarihi:
16.06.2019

İlgili literatür tarandığında, yaylacılık faaliyetleri hakkında yeteri kadar kapsamlı bilimsel çalışmanın yapıldığı tespit edilmektedir. Daha önce yapılan çalışmaların konuyu; yaylalar, yaylacılık ve yayla kültürü kapsamında ele aldığı, yörüklerin kışlak yaşamlarını inceleyen araştırmaların ise son derece sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Beykonak kışlağında Akkoyunlu Yörüklerinin yaşamları araştırma konusu olarak seçilerek bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır. Beykonak kışlağında yaşayan Akkoyunlu Yörükleri ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, elde edilen veriler analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Akkoyunlu Yörükleri yakın geçmişte geleneksel yaylacılık faaliyetlerini terk ederek eski kışlakları Beykonak mahallesine yerleşmişlerdir. Akkoyunlular, geçmiş alışkanlıklarını ekonomik olarak terk etseler de günümüzde örf ve adetlerini sürdürerek kültürlerini devam ettirmektedirler. Yerleşik hayata geçen bu Yörük grubu; kız isteme, düğün, sünnet, askerlik ve ölüm törenlerinde kültürlerini sürdürmeye çalışmaktadır. Akkoyunlular, sıklıkla geçmişini yaşamak ve yaşatmak gayreti içinde olduklarını ifade etmişlerdir.

APA'ya göre alıntılama: Sarı, C. ve Kaya, F. (2019). Akkoyunlu Yörüklerinin Beykonak kışlağında yaşamları. *Uluslararası Dil, Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar Dergisi (CALESS)*, 1(1), 20-31.

¹ Bu çalışmanın özeti, 5-7 Eylül 2018 tarihleri arasında Romanya'nın Bükreş şehrinde düzenlenen "XVIII. European Conference on Social and Behavioral Sciences" isimli kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Antalya, csari@akdeniz.edu.tr

³ YL. Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Antalya, kayaalesi@hotmail.com

The Life of Akkoyunlu Yoruks in Beykonak

Keywords

Akkoyunlu Yoruks
Plateau Culture
Beydağı
Beykonak
Kumluca

Abstract

Almost 30 years ago in Beydağı, it is known that more or less animal breeding has been done in almost every plateau. Today, however, the number of plateaus in which these activities are carried out is gradually diminishing.

For Kumluca and Beykonak people, while livestock was among the most important socio-cultural and economic activities in the past, it has lost its importance in the region today. Almost all the yoruk groups, including the Akkoyunlu yoruks, chose the settled life.

When the relevant literature is reviewed, it is seen that there is enough comprehensive scientific study on transhumance activities. Previous studies on the subject were generally on plateau, plateau and plateau culture within the scope of transhumance activities, whereas the studies of the winter life of the yoruks are seen extremely limited in the field. In this study, the lives of the Akkoyunlu Yoruks in Beykonak barracks were chosen as a research topic, and it was aimed to eliminate this deficiency. Face to face interviews were made with Akkoyunlu Yoruks living in Beykonak barracks and the obtained data were analyzed and interpreted.

Akkoyunlu Yoruks recently abandoned traditional plateau activities and settled in Beykonak neighborhood. Although Akkoyunlu Yoruks abandoned their past habits as economically, they still continue their culture by maintaining their traditions and customs. These yoruk groups want to continue their culture in the traditions of; asking parents' permission for marriage, wedding, circumcision, military service and death ceremonies. Akkoyunlu Yoruks often have expressed that they are in an effort to live by traditions and keep them alive.

Article Info

Received: 07.05..2019

Accepted: 09.06.2019

Online Published: 16.06.2019

Cited as (APA): Sarı, C. & Kaya, F. (2019). The life of Akkoyunlu Yoruks in Beykonak. *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences (CALESS)*, 1(1), 20-31.

1. Giriş

Bir yerleşme adı olan yayla ve buna bağlı olarak da yaylacı ve yaylacılık terimlerinin değişik kaynaklarda çok sayıda tanımı yapılmıştır (Emiroğlu, 1977; İzbrak, 1992; Doğanay, 1997). Öz olarak; yazın oturulan yer yaylak, kış mevsiminde yayla alanlarından daha alçak seviyelerde, karın daha az düştüğü ve hayvanların ihtiyaçlarının kolay temin edildiği yerler de kışlak olarak tarif edilebilir.

Beydağları ve yakın çevresinde yayla, yaylacılık ve yayla kültürü, yayla turizmi alanlarında birçok çalışma yapılmış olmasına karşın kışlak yaşamına dair çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir (Sarı ve Karabulut, 2006; Sarı, 2007; Zaman, 2007; Sarı, 2009; Sarı, 2012; Sarı, 2013; Sarı ve Demirkaya, 2014; Sarı, 2016; Sarı ve Ertürk, 2017). Bu ihtiyaçtan hareketle, Beydağları kuşağındaki kışlak sahalarından Beykonak kışlağında yaşayan Akkoyunlu Yörüklerinin kültürel coğrafya özellikleri araştırılmıştır.

Beydağları; hayvancılık temeline dayalı yaylacılığı Anadolu'ya hem kültürel hem de ekonomik yönleriyle taşıyan konargöçer nüfusun yoğun olarak bulunduğu bir alandır. Yerleşik düzene geçirilme çabalarına uzun süre karşı koymalarına rağmen bugün araştırma sahasındaki bütün konargöçer Yörükler yerleşik hayata geçmişler ve bunun sonucunda hayvancılık odaklı ekonomik yapıları zamanla ikincil pozisyona gerilemiştir.

Beydağları yaylacılığının temelde iki tarihi işleve dayalı olduğu söylenebilir. Bunların ilki, daha uzun zamandır sürdürülen hayvancılık amaçlı yaylacılık, ikincisi ise dinlenme-serinlemeye yönelik yaylacılık faaliyetidir.

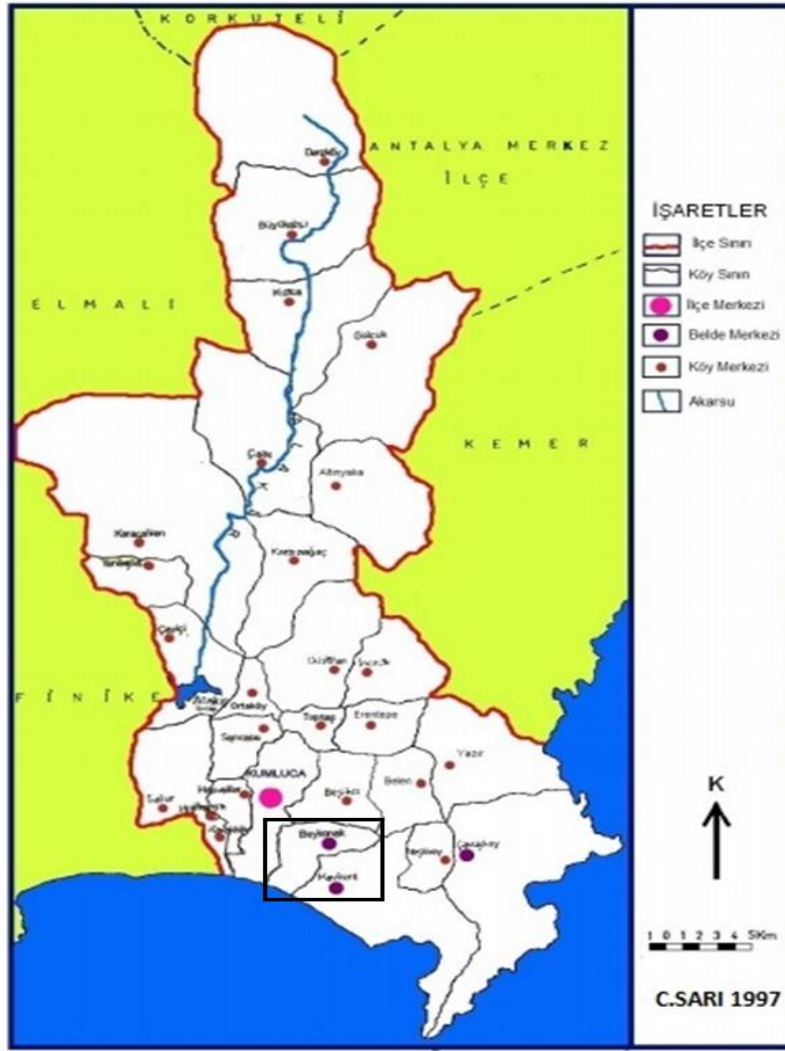
Antalya Körfezinin batısındaki Beydağları kuşağında yer alan yaylalarda yaylayan Akkoyunlu Yörükleri Kumluca ovası ve Alakır vadisindeki kışlaklarda kışı geçirirlerdi. Bu çalışmada Akkoyunlu Yörüklerinin Beykonak kışlağındaki coğrafya özellikleri araştırılmıştır.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada temel amaç; Akkoyunlu Yörüklerinin Beykonak kışlağındaki günlük yaşamlarında doğum, ölüm, düğün, bayram, sünnet, mevlüt gibi kültürel coğrafya özelliklerini belirlemek, yerleşik hayata geçildikten sonra araştırmaya konu edilen gelenek ve göreneklerde farklılaşma olup olmadığını ortaya koymaktır.

3. Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları

Beykonak; Antalya Körfezi ile Fethiye Körfezi arasında Teke Yarımadası'nda Antalya İli Kumluca ilçesi sınırları içinde yer alır (Harita 1).

Harita 1. Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları, (Sarı, 1999).

4. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada literatür taraması yapılmıştır. İlk olarak, sahanın coğrafya özellikleri, sonra Batı Antalya (Beydağları) yaylalarının fonksiyonel özellikleri araştırılarak sahanın kışlak alanları tespit edilmiştir. Araştırmada saptanan kışlaklardan Beykonak kışlağında yaşayan Akkoyunlu Yörükleri ile yüz yüze görüşmeler yapılarak kültürel coğrafya özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

5. Yaylak, Kışlak ve Beydağları'nda Yaylacılık

Tıpkı kışla/kışlak (<kışlag) adında olduğu gibi Yayla (<yaylag) adı yaylamak (<yazlamak) fiilinden; yaylamak fiili de yaz adından türemiştir. Bu ad, kışlamak fiilinden; kışlamak fiili de kış adından türemiştir. Bu sözcükler, ilk yazılı belgelerimiz olan Orhun Yazıtlarında, Divan-ı Lügatit-Türk'te de bugünkü anlamıyla geçmektedir. Yaylamak yaz'ı geçirmek, kışlamak da kış'ı geçirmek anlamına gelmektedir. Hem yaz'la gelen sıcaklık, hem de kış'la gelen soğukluk değişik yükselti basamaklarında

yaşam koşullarını kolaylaştırmakta veya zorlaştırmaktadır. Yaz'ın yükseklere çıkıldıkça sıcaklık azalmakta, kış'ın da alçaklara inildikçe sıcaklık artmaktadır. Dolayısıyla, bu iklim olayları insanların yaşamını biçimlendirmelerinde büyük bir rol oynamıştır. Türkler de yaz'ı yüksek; kış'ı da alçak yerlerde geçirmişler, buna bağlı olarak da kışladıkları yere kışla (<kışlag), yazladıkları yere de yayla (<yaylag) demişlerdir (Sarı ve Tepeli, 2003: 489). Özellikle konargöçer Türklerin, yani Yörüklerin yaşamları buna göre şekillenmiştir. Gittikleri her yerde bu yaşam biçimlerini göz önünde bulundurmuşlar ve buna en uygun yerleri de kendilerine vatan tutmuşlardır. Genel olarak Türkiye, özel olarak da Toroslar bu yaşam biçimine en uygun yerlerdir. Aradan yüzyıllar geçmesine rağmen Toroslarda hem geleneksel hem de değişen şekliyle yaylacılığın sürdürülmesi, kışı ve yazı geçirmeye en uygun ortam olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Çünkü Toroslar bütünüyle bir mikroklima alanıdır. Bu klimatik özelliğiyle Toroslar eskiden olduğu gibi bugün de beşerî ve ekonomik faaliyetler açısından vazgeçilmezdir.

Beydağları ve içinde bulunduğu Toros Dağları hayvancılık temeline dayalı yaylacılığı Anadolu'ya hem kültürel hem de ekonomik yönleriyle taşıyan konargöçer nüfusun yoğun olarak bulunduğu bir alandır. Yerleşik düzene geçirilme çabalarına uzun süre karşı koymalarına rağmen bugün araştırma sahasındaki bütün konargöçer yörükler yerleşik hayata geçmişler ve bunun sonucunda hayvancılık odaklı ekonomik yapıları zamanla ikincil pozisyona gerilemiştir.

Beydağlarında yaklaşık 30 yıl öncesine kadar hemen her yaylada az ya da çok hayvan yetiştiriciliği yapıldığı bilinmektedir. Günümüzde ise bu faaliyetlerin yürütüldüğü yaylaların sayısı giderek azalmaktadır.

Rekreasyonel amaçlı yaylacılık; yapılış amacı, yaylaların kuruluş yerleri, yükseltisi, yayla konutları ve yaylacılık takvimleri gibi pek çok yönüyle hayvancılık amaçlı yaylacılık uygulanış şekillerinden ayrılır. Bu gruptaki nüfusun amacı, herhangi bir ekonomik faaliyetle uğraşmaktan çok, kıyı bölgesinde aşırı sıcak ve bunaltıcı ortamdaki uzaklaşmak, nispeten serin yerlerde dinlenmektir (Koca, 1995: 282).

6. Akkoyunlu Yörüklerinin Beykonak Kışlağındaki Yaşamları

Beykonak kışlağındaki Akkoyunlu Yörükleri ile yüzyüze yapılan görüşmelerde, katılımcılar yaylaktaki tüm yaşantılarını, örf ve adetlerini kışlakta da devam ettirdiklerini ifade etmişlerdir. Yerleşik hayata geçen bu yörük grubunun aynı itina ile kültürlerini sürdürmeye çalıştıkları görülmektedir. Saha araştırması ile derlenen kışlak yaşamlarında kız isteme, düğün, ölüm, sünnet, askerlik ve doğumda izlenen adetler aşağıdaki gibidir:

Kız isteme; aracı olan aile ya da kişiler evlendirilecek olan oğlana beğendikleri kız oğlana, oğlanı da kıza göstermek için bir ortam ayarlarlar. Oğlanın annesi oğlana beğendiği bir kız olup olmadığını sorar. Oğlan ister aracının ister kendisinin beğendiği bir kız varsa annesine söyler. Eğer annesi de uygun görürse, kızın evine haber verilir. Kız evi de uygun görüyorsa, oğlan evini genellikle perşembe akşamına buyur eder.

Fotoğraf 1. Kız İstemeye Giden Bir Grup

Büyüklerle birlikte kız evine gidip gelme naz bitinceye kadar devam eder. Kızı istemeye giden ekabirden birisi ki bunlar dede, imam, amca ve öğretmen olabilir sohbet esnasında en uygun zamanda “Biz hayırlı bir iş için geldik, tabii ki kader de ne varsa o olur amma, Allah’ın emri Peygamber’in kavliyle kızınızı, oğlumuzaya uygun gördük sizler de uygun görürseniz bu işi gerçekleştirmek istiyoruz.” derler. Kız evi de “Sağ olun, var olun biz de kendi aramızda düşünelim, konuşalım yine görüşürüz.” diyerek olumlu veya olumsuz cevap alınır. Olumlu cevap alınınca yapılacaklar konuşulur ve nişan, nikah günü kararlaştırılır. Yüzük takılır.

Düğün; kız tarafı yatak, yorgan ve mutfak eşyalarını hazırlar. Erkek tarafı ise evi yani barınağını maddi durumlarına göre ayarlar. Düğün gününü bildirir oku ya da okuluk ismi verilen düğüne davet etme eşyaları, urba havlu, bardak, kibrit, tek sigara, mendil gibi yakınlaraya da gömlek, giysilik kumaş, atlet gibi eşyalarla hazırlıklara başlanılır. Okuların tüm köye ve dostlara gönderilmesine özen gösterilir. Düğünlerin de bir hafta sürdüğü bilinmektedir. Ancak, bugünkü yerleşik hayat düzeni ve kışlaktaki şartlardan dolayı düğünler cuma, cumartesi ve pazar günleri yapılmaktadır. Kız evine düğünde yetecek gıda maddeleri (un, yemeklik kuru fasulye, nohut, bulgur, keşkeklik buğday, salça, toz biber, tuz vs.) ile kesilecek davar ya da büyükbaş hayvan götürülür. Düğün sahibinin namı kesilen hayvanlarla anılır. Develerle bol miktarda odun iletilir, gece

yola gidecek misafirler için çıra hazırlanır. Cuma günü davul gelir. Oğlan ve kız evinde çalgı başlar. Aynı günün akşamında kız kınası yapılır. Oğlan evinde akşam eğlence yapılır. Gece yarısına kadar meydanda kalın kütüklerden yakılmış ateş etrafında yaşlılar muhabbet eder, gençler davul eşliğinde oyunlar oynar, silah sesleri devam eder. Yörükler genellikle kendi aralarında evlenirler. Yabancılar kız vermezler. Akkoyunlu yörükleri için düğünlerinin uzun ve düğüne katılımın yüksek olması önemlidir.

Fotoğraf 2. Yörük Düğününe Gelenler

Fotoğraf 3. Kız Evine Gidilirken

Düğünlerin uzun ya da kısa yapılmasında ekonomik durum etkili olmaktadır. Akkoyunlu Yörüklerinin düğünlerine gelenlerin fazla olması, kesilen küçükbaş ve büyükbaş hayvanların cins ve sayısı ailenin namını belirtir. Eski geleneklerin düğünlere önemli ölçüde uygulanmasına rağmen yemeklerin masada yenilmesi, yüksek sesli müzik aletleri olması önemli ayrıntılardır. Kaybedilmekte olan birçok değere karşın, belki de en çok dayanışmanın görüldüğü ortamlardan biri düğünlerdir.

Kaynak kişilerden Abdullah AKKOYUNLU'ya göre geçmişte üzerinde önemle durulan konulardan birinin gelin olacak kızın soyuna ve asaletine çok önem verilmesi iken, günümüzde bu konu önceliğini yitirmiştir. Ayrıca eskiden evlenme yaşı çok yüksek iken günümüzde evlenme yaşının oldukça aşağıya doğru indiği ve çocuk yaşta deneceklerin evlenmekte olduğu görülmektedir.

Gelin atla eve getirilir ve koşu düzenlenir. Koşuda yastığı kapan gence damat tarafından hediye verilir. Eve gelen geline attan inmesi için indirmelik verilir. Anne ile babadan başlayıp herkes gelinin indirmeliğini verir. Gelin attan indikten sonra kapı önündeki kapalı bir sac üzerindeki su dolu ibriği tekmeler. Evde kalsın ve evine bağlansın diye gelin kapının kasasına çivisini çakar. Damat, geline "yüz görümlüğü" denilen duvak açma hediyesini verir. İmam nikahı yapılmamış ise nikah kıyılır ve gelin ile damat evlerine yerleştirilir.

Ölüm; olduğunda ev ev ayrı ayrı dolaşarak haber verilir. Kışlakta ise bunun yanında sela verilir. Ölü evinde ve komşu evlerde süpürge yapılmaz. Ölünün evinde “Ölünün ağzı açılsın, ölünün ağzının tadı gelsin.” diye helva yapılmaktadır.

Fotoğraf 4. Cenaze Evi

Kişi can verirken ölümünün ardından boynunun düz olması için başındaki yastık çekilir. Gözleri kapatılır. Çeneyle ayakları bağlanır. Şişmemesi için üzerine bıçak konur.

Ölenin yattığı döşeğe ‘ölü döşegi’ denir. Ölünün indirilmesinin ardından, döşek dışarda üç gün bekletilir ve yıkanır. Ölünün vefat ettiği odanın ışığı üç gün yanar ve bir kap içinde su bırakılır. Akkoyunlu Yörükleri “En uzun ömür ölenin öldükten sonra evinde kaldığı süredir.” der ve cenazeyi olabildiğince erken defneder.

Doğum; ulaşımın kısıtlı olduğu dönemlerde, cesaretli, becerikli ve tecrübeli olan kadınların yardımıyla yapmaktadır. Diğer yörüklerde olduğu gibi, Akkoyunlu Yörüklerinde ister yaylada ister kışlakta doğan bebeklerin sağ kulağına ezan, sol kulağına da kamet okunarak ismi söylenir.

Fotoğraf 5. Doğumdan Sonraki Sevinç

Doğuran kadına ziyarete gelenler bebeğe; “Allah analı babalı büyütsün, Allah hayırlı kursak versin, Cenabı Allah sağlıklı ve sıhhatli büyütsün, ömrü uzun düğünü güzün olsun” gibi dileklerde bulunurlar. Anneye çorba getirirler ve bebeğe parça bez veya bezden dikilmiş giyecek, havlu mendil, altın ya da küçük miktarlarda para hediye ederler.

Sünnet; tüm yörük boylarında olduğu gibi çok önemlidir. Öncelikle, sünnet olacak çocuğa özel elbise hazırlanır. Sünnetten sonra ne istediği sorulur. Alınan cevap ne olursa olsun her zaman “*Ağlamazsan tamam.*” denir. Sünnet günü öğle yemeği öncesinde mevlüt okunur. Mevlüt sonrası sünnet olacak çocuk gelen misafirlerin elini öper ve bahşişini alır. Daha sonra yemek yenir. Akkoyunlu Yörükleri ister kışlakta ister yaylakta sünnet düğünü yaptırırlar birinci yemek ettir. Düğünün şanı kesilen keçi, koyun, inek ya da deve sayısı ile anılır. Daha sonra bulgur pilavı gelir. Yemekten sonra, sünnet olan çocuk kıprayamayacak şekilde tutulur. Sonra erkekler tekbir getirir. Kadınlar ise ellerine aldıkları oklavayı yuvarlamaya başlarlar. Sünnetçi gelir. “*Havaya lokum attım, bak.*” dedikten hemen sonra sünnet yapılır.

Fotoğraf 6. Sünnette Gezdirilen Çocuk

Askerlik; 20 yaşına gelen gençler askere alınır. Askere gidecekler için mevlüt okutulur, dualar edilir ve yemek verilir. Daha önceleri ise asker olacaklara yufka ekmeği pişirilirdi. Kuruyan ekmekler ufalanarak yola çıkarken asker olacaklar tarafından yanında götürülürdü. 1940’lı ve 1950’li yıllarda yürüyerek ya da Finike’den vapurlarla, yaya, atlı olarak asker ocağına ya da en yakın tren istasyonuna gidilebilmekteydi.

Askerlik dönüşünde ise müjdecilere horoz, kuzu, oğlak ve para gibi hediyeler verilirdi. Ailesi ise havaya tüfek sıkarak tüm obaya haber verir ve sevinirdi. Bazen asker karşılaşmasında tüfek sıkma konusu iddiaya biner, 70-80 defa tüfek sıkıldığı olurdu.

Fotoğraf 7. Asker Uğurlama

7.Sonuç

Beydağları ve içinde bulunduğu Toros Dağları hayvancılık temeline dayalı yaylacılığı Anadolu'ya hem kültürel hem de ekonomik yönleriyle taşıyan konargöçer nüfusun yoğun olarak bulunduğu bir alandır. Yerleşik düzene geçirilme çabalarına uzun süre karşı koymalarına rağmen bugün araştırma sahasındaki bütün konargöçer yörükler yerleşik hayata geçmişler ve bunun sonucunda hayvancılık odaklı ekonomik yapıları zamanla ikincil pozisyona gerilemiştir.

Beydağlarında yaklaşık 30 yıl öncesine kadar hemen her yaylada az ya da çok hayvan yetiştiriciliği yapıldığı bilinmektedir. Günümüzde ise bu faaliyetlerin yürütüldüğü yaylaların sayısı giderek azalmaktadır.

Hayvancılık amaçlı yaylacılığın sürdürüldüğü yaylaların en belirgin özelliği, fonksiyonel değişim sürecinden en fazla etkilenen yayla grubu olmalarıdır. Yakın bir geçmişe kadar temel işlevi hayvancılık olan pek çok yayla, günümüzde bu özelliklerini yitirerek sayfiye amaçlı kullanıma ev sahipliği yapmaktadır.

Sayfiye amaçlı yaylacılık, yapılış amacı, yaylaların kuruluş yerleri, yükseltisi, yayla konutları ve yaylacılık takvimleri gibi pek çok yönüyle diğer yaylacılık uygulanış şekillerinden ayrılır.

Akkoyunlu Yörükleri de yakın geçmişte geleneksel yaylacılık anlayışını bırakarak aynı dönemde kışlak olarak kullandıkları Kumluca ilçesi Beykonak mahallesine yerleşmiştir. Geçmiş alışkanlıklarını ekonomik olarak terk etseler de günümüzde örf ve adetlerini sürdürerek kültürlerini devam ettirmektedirler. Yerleşik hayata geçen bu yörük grubu kız isteme, düğün, sünnet, askerlik ve ölüm törenlerinde kültürlerini sürdürmeye çalışmaktadır. Akkoyunlu yörükleri geçmişini unutmadıklarını, günümüzde kültürlerini yaşatmaya çalıştıklarını ve geleceğe aktarma gayreti içinde olduklarını sıklıkla dile getirmektedir.

Kaynakça

- Doğanay, H. (1997). *Türkiye beşeri coğrafyası*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Emiroğlu, M. (1977). *Bolu'da yaylalar ve yaylacılık* (Cilt. 272, s. 17-19). Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- İzbirdak, R. (1992). *Coğrafya terimler sözlüğü*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Koca, H. (1995). Gözne'de yayla turizmi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 1, 282-301.
- Sarı, C. (1999). Kumluca (Antalya) İlçesi'nin coğrafyası (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, C. ve Tepeli, Y. (2003, Aralık). *Batı Antalya (Beydağı) yaylaları*. Antalya'nın Son Bin Yılı Sempozyumu, Antalya.
- Sarı, C. ve Karabulut, Y. (2006, Mayıs). *Türk kültürünün dünyaya açılan penceresi Antalya'da kırsal turizm potansiyeli: Kuzca köyü örneği*. III. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Kongresi, Çanakkale.
- Sarı, C. (2007). Antalya'nın alternatif turizm kaynakları ve planlaması (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, C. (2009, Kasım). *Türk yayla ve yaylacılık kültürünün batı Toroslardaki (Beydağları) izleri*. IV. Uluslararası Türk Kültürü ile Sanatları Kongresi/Sanat Etkinlikleri (IV. International Turkish Culture and Arts Congress/Art Activity), Kahire/Sharm El Sheikh, Mısır.
- Sarı, C. (2012). Yaylacılık, yayla kültürü ve Antalya yaylaları. Sarı, C., Demirkaya, H., Kurt, S. ve Çeçen, B. (Ed.), *Dünden Bugüne Antalya* (s. 377-389). Antalya: Antalya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

- Sarı, C. (2013). Batı Toroslarda yaylaların fonksiyonel değişimi süreci ve yayla şenlikleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 27, 242-261.
- Sarı, C. ve Demirkaya, H. (2014). The use of yoruk migration routes in the west of Antalya for tourism purposes. Efe, R. and Öztürk, N. (Ed.), *Tourism, Environment and Ecology in the Mediterranean Region*, (s. 325-339). England: Cambridge Scholars Publishing.
- Sarı, C. (2016). Antalya'da fuarlar, festivaller ve yayla şenliklerinin alternatif turizmin gelişmesindeki rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 95-111.
- Sarı, C. ve Ertürk, M. (2017). Batı Toroslarda yörük göç yollarının turizm amaçlı kullanımına yönelik planlama önerileri. *Turkish Studies*, (12)24, 159-178.
- Zaman, S. (2007). *Fonksiyonel değişim sürecinde Antalya Beydağları yaylaları*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.